

25. Terepa, A. V. (2019), "Formation of mathematical competence of future primary school teachers in pedagogical colleges", dys. kand. ped. science: 13.00.04, Vinnytsia, p. 296
26. Tkachov, A. S. (2016), "Theoretical analysis of the concepts of "competence" and "competence"", Collection of scientific works "Pedagogy and Psychology", Kharkiv, v. 55, pp. 36 – 42, DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.194546>
27. Tokarchuk, O. M. (2017), "Formation of professional competence of future specialists of economic profile in the process of studying the disciplines of the mathematical cycle", Dys. Phd. ped. science: 13.00.04, Khmel'nyts'kyj, p. 212
28. Umanets', V. O. (2015), "Formation of basic professional competences of future specialists in repair and maintenance of computers in professional training", dys. Phd. ped. science: 13.00.04, Vinnytsia, p. 296
29. Khavina, I. V. (2018), "Formation of basic professional competences of bachelors in psychology in the process of studying natural science disciplines", Dys. Phd. ped. science: 13.00.04, Vinnytsia, p. 308
30. Shapar, V. B. (2007), "Modern explanatory psychological dictionary", Kharkiv: Prapor, p. 640
31. Alpers, B. (2013), "The SEFI Mathematics Working Group's new Curriculum Framework Document", 41th SEFI Conf., Leuven, Belgium, 16-20 September, available at: FULL PAPER TEMPLATE (sefi.be) (Date of application: August 12, 2022)
32. Mulder, M., Weigel, T., Collins, K. (2007), "The concept of competence in the development of vocational education and training in selected EU member states: a critical analysis", Journal of Vocational Education & Training, no. 59:1, p. 67 – 88, DOI: 10.1080/13636820601145630 (Date of application: August 11, 2022)
33. Niss, M. (2003), "Mathematical competencies and the learning of mathematics: The Danish KOM project", in the 3rd Mediterranean Conference on Mathematical Education. Athens: Hellenic Mathematical Society proc., available at: https://aausmed.files.wordpress.com/2011/01/mathematical_competencies_and_the_learning_of_mathematics1.pdf (Date of application: August 13, 2022)

Стаття надійшла до редколегії 17.09.2022

Ольга Ігнатюк

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки і психології управління соціальними системами ім. академіка І. Зязюна, Національний технічний університет “Харківський політехнічний інститут”; Харків, Україна,

ORCID: 0000-0002-5710-7752

E-mail: olgaignatyuk2016@gmail.com

АНАЛІЗ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ КРАЇН ПІВНІЧНОЇ ЄВРОПИ ЩОДО МОДЕЛЕЙ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ТВОРЧИХ ПЕДАГОГІВ-ЛІДЕРІВ В УМОВАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація: статтю присвячено актуальній проблемі формування «якісного» майбутнього творчого педагога-лідера в умовах вищої освіти. У центрі уваги перебуває зарубіжний досвід вищої професійної педагогічної освіти країн Північної Європи. Встановлено, що професійна робота педагогів є однією з ключових детермінант не тільки успіхів здобувачів освіти у навчанні, а й їхнього впливу на соціальний й економічний розвиток майбутньої Європи. Зроблений аналіз моделей професійної підготовки педагогічних кадрів у вищій школі країн Північної Європи дозволив виявити систему пріоритетів у професійній підготовці педагогічних кадрів. Рекомендовано зарубіжний досвід проведеного дослідження до застосування у контексті підготовки педагогів-лідерів в умовах вищої системи освіти України, сприятиме вдосконаленню процесу підготовки.

Ключові слова: вища педагогічна освіта, європейська система, країни Північної Європи, майбутні викладачі, модель професійної підготовки, педагог-лідер, якість підготовки.

Olha Ihnatiuk

doctor of science in pedagogy, full professor, professor of pedagogy and psychology of social systems management department of the academician I. Zyazyun, Nation Technical University “Kharkiv Polytechnic Institute”; Kharkiv, Ukraine

E-mail: olgaignatyuk2016@gmail.com

ANALYSIS OF FOREIGN EXPERIENCE OF NORTHERN EUROPEAN COUNTRIES REGARDING MODELS OF PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE CREATIVE TEACHERS-LEADERS IN THE CONDITIONS OF HIGHER EDUCATION

Abstract: the article is devoted to the actual problem of forming a “quality” future creative teacher-leader in the conditions of higher education. The focus is on the foreign experience of higher professional pedagogical education in the countries of Northern Europe. It has been established that the professional work of teachers is one of the key determinants not only of educational success of students, but also of their influence on the social and economic development of future Europe. The analysis of models of professional training of teaching staff in higher education in the Northern European countries made it possible to

© Ольга Ігнатюк, 2022

identify a system of priorities in the professional training of teaching staff. The foreign experience of the conducted research can be useful in the context of the training of pedagogues-leaders in the conditions of the higher education system of Ukraine, will contribute to the improvement of the training process.

Key words: higher pedagogical education, European system, Northern European countries, future teachers, model of professional training, teacher-leader, quality of training.

Olha Ihnatiuk

An extended abstract of a paper on the subject of:

“Analysis of foreign experience of northern European countries regarding models of professional training of future creative teachers-leaders in the conditions of higher education”

Problem setting. Studying the experience of professional training of teachers in developed foreign countries opens up new opportunities for improving the system of continuous pedagogical education in Ukraine in terms of its adaptation to the requirements of the European educational space.

Resent research and publications analysis shows that a significant number of scientists took care of the issues of studying and analyzing the foreign experience of the development of professional education and paid attention in their research to many outstanding scientists among them: V. Andryushchenko, N. Abashkina, L. Pukhovska, N. Bidyuk, I. Zyzun, T. Zavhorodnia, A. Kuzminskyi, L. Khomych, S. Sysoeva, T. Krystopchuk and other researchers. However, we note that Ukrainian scientists studied the training of teachers mainly in highly developed countries, such as the USA, Germany, Great Britain. The thorough works, which were carried out on the materials of several countries, include the research of O. Sukhomlynska; professional training of teachers in the countries of Western Europe in the second half of the 20th century. researched by L. Pukhovska.

The analysis of special literature and regulatory documents allows us to state that insufficient attention is paid to the issues of adapting foreign experience in the improvement and general development of

professional teacher education in Ukraine, to the formation of creative teacher leaders in the conditions of a higher school. A comprehensive analysis of the impact of European integration processes on the functioning and development of the higher pedagogical education system of Ukraine remains beyond the scope of scientific research.

Paper objective. The purpose of the article is to reveal the features of the models of professional training of future creative teachers-leaders in the conditions of higher education in such countries as: Great Britain, Ireland, Denmark, Norway, Sweden, Finland, Estonia, Latvia, Lithuania. In accordance with the goals, the tasks are defined: to reveal the main provisions of the functioning of pedagogical education in the European countries of the northern region; to characterize the leading directions of the functioning of higher pedagogical education in the countries of Northern Europe; to determine a system of priorities that can be recommended for introduction into the domestic system of training future creative teachers of leaders with the aim of its improvement, adaptation to the requirements of the European educational space.

Paper main body. The professional work of teachers is one of the key determinants not only of educational success of students, but also of their influence on the social and economic development of future Europe. Considering teachers, pedagogues,

lecturers as the main agents of the implementation of the European strategy for the development of education, European institutions declared pedagogical education one of the foundations of the European social model. Carrying out the tasks set in our study, in the context of the formation of creative teachers-leaders, we analyzed the system of higher pedagogical education of the European countries of the northern region, namely: Ireland, Great Britain, Denmark, Norway, Sweden, Finland, Latvia, Lithuania and Estonia, the results are presented in the table.

The obtained results of the conducted research make it possible to determine a system of priorities that can be recommended for introduction into the domestic system of training future creative teachers of leaders with the aim of its improvement and adaptation to the requirements of the European educational space, namely:

– the possibility of obtaining quality education for every person, regardless of his economic situation, age, gender and place of residence;

– compliance of domestic education with international standards and requirements;

– providing support for the education of the best young people in the most reputable educational institutions not only of Ukraine, but also of the world in order to obtain a modern level of education and use

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Формування особистості майбутнього педагога, здатного виконувати різні види професійної діяльності є надзвичайно актуальною і складною проблемою. Вирішення її вимагає пошуку нових форм і методів організації навчального процесу та творчого використання вітчизняного та зарубіжного досвіду з питань підготовки майбутніх педагогів-лідерів. Таке поєднання ґрунтується на загально педагогіч-

their knowledge for the development of the state;

– provision of knowledge, skills and competences necessary for responsible citizens who know their rights and responsibilities, capable of successful professional activity.

Conclusions of the research. The professional work of teachers is one of the key determinants not only of educational success of students, but also of their influence on the social and economic development of future Europe. Considering teachers, pedagogues, lecturers as the main agents of the implementation of the European strategy for the development of education, European institutions declared pedagogical education one of the foundations of the European social model. Ukraine's entry into the civilized world community is impossible without reform of the national system of higher education.

The introduction of a defined system of priorities into the domestic system of training future creative teachers of leaders in the conditions of higher education institutions of Ukraine will contribute to the improvement of professional training of teaching staff, the formation of a "quality" teacher-leader, the improvement of the quality of his training, aimed at maintaining mobility, employment of graduates in internal and external labor markets in highly competitive conditions.

ному принципі безперервності та наступності, сутність якого полягає в перетворенні формування та розвитку особистості в процес, що триває впродовж усього життя [2,7]. Вивчення досвіду професійної підготовки педагогів у розвинених зарубіжних країнах відкриває нові можливості для удосконалення системи неперервної педагогічної освіти в Україні в умовах її адаптації до вимог загальноєвропейського освітнього простору.

Аналіз останніх досліджень та публікацій, у яких започатковано

розв'язання цієї проблеми і на які спирається автор, свідчить, що значна кількість науковців опікувалася питаннями вивчення та аналізу зарубіжного досвіду розвитку професійної освіти та приділяли увагу у своїх дослідженнях багато видатних науковців серед них: В. Андрющенко, Н. Абашкіна, Л. Пуховська, Н. Бідюк, І. Зязюн, Т. Завгородня, А. Кузьмінський, Л. Хомич, С. Сисоєва, Т. Кристопчук та інші дослідники. Проте зазначимо, що українські вчені досліджували підготовку педагогів переважно у високорозвинених країнах, таких як США, Німеччина, Велика Британія.

У центрі уваги вчених знаходилися питання щодо: проблеми розвитку освіти у Великій Британії (виокремлюються дослідження науковців: Н. Лавриченко, Л. Латун, О. Локшиної); системи підготовки та підвищення кваліфікації педагогічних кадрів у Німеччині – (вивчали В. Гаманюк, Т. Вакуленко); системи професійної освіти Бельгії в умовах євроінтеграції (аналізує Ю. Закаулова). До ґрунтовних робіт, які були виконані на матеріалах декількох країн, належать дослідження О. Сухомлинської; натомість професійну підготовку вчителів у країнах Західної Європи в другій половині ХХ ст. досліджувала Л. Пуховська.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується дана стаття. Проте аналіз спеціальної літератури та нормативних документів дозволяє стверджувати, що питанням адаптації зарубіжного досвіду щодо удосконалення та загального розвитку професійної педагогічної освіти в Україні, формуванню творчих педагогів лідерів в умовах вищої школи приділено недостатньо уваги. Поза межами наукових досліджень залишається комплексний аналіз впливу європейських інтеграційних процесів на функціонування й розвиток системи вищої педагогічної освіти України.

Формування цілей статі (постановка завдання). Мета статті полягає в розкритті особливостей моделей профе-

сійної підготовки майбутніх творчих педагогів-лідерів в умовах вищої освіти у таких країнах, як: Великобританія, Ірландія, Данія, Норвегія, Швеція, Фінляндія, Естонія, Латвія, Литва. Відповідно до цілей визначено завдання: розкрити основні положення функціонування педагогічної освіти Європейських країн північного регіону; схарактеризувати провідні напрями функціонування вищої педагогічної освіти країн Північної Європи; визначити систему пріоритетів, що можуть бути рекомендованими для впровадження у вітчизняну систему підготовки майбутніх творчих педагогів лідерів із метою її вдосконалення, адаптації до вимог загальноєвропейського освітнього простору.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Професійну діяльність викладача за своїм характером давно й однозначно віднесено в наукових дослідженнях до творчих видів діяльності та нелегких видів праці. Розгляд цих питань, обґрунтування їх знаходимо у працях видатних мислителів і педагогів різних епох (М. Бердяєв, А. Дістервег, І. Зязюн, І. Кант, П. Каптерев, Я. Коменський, Й. – Г. Пестолоци, Г. Сковорода, В. Сухомлинський, С. Франк та багатьох інших).

Складність професійної діяльності викладача проявляється не тільки в різноманітні компоненти і взаємозв'язків між ними, але й їхніх взаємозв'язків між цими компонентами й зовнішнім середовищем. На цих положеннях наголошують у своїх наукових працях Г. Васянович, О. Галус, О. Заболотна, Р. Гуревич, Г. Луценко, О. Пехота, О. Романовський, П. Савчук, С. Сисоєва, О. Сухомлинська, Т. Сущенко, А. Сущенко, Н. Ткаченко, І. Шоробура, С. Щудло, Н. Федчишин та інші дослідники.

Викладацька діяльність нерозривно пов'язана із творчістю. Практично при проведенні кожного заняття доводиться щось корегувати як у змісті навчального матеріалу, так і в методиці навчання. Не випадково, проведене заняття щоразу виходить новим. Дійсно, педагог

стає майстром своєї справи у міру того, як він освоює й розвиває педагогічну діяльність, опановує педагогічний капітал, визнає педагогічні цінності.

До переліку якостей, які притаманні творчій особистості фахівця-лідера в будь-якій галузі професійної діяльності найчастіше виділяють: готовність до ризику; незалежність і критичність суджень; імпульсивність; пізнавальну “скрупульозність”; самобутність; сміливість уяви й думки [6,7]. Цілком імовірно, що ці якості

розкривають особливості дійсно вільної, самостійної й активної творчої особистості педагога-лідера. Творчість, творча особистість, її потенціал й інші різноманітні питання, що лежать у цій площині вже довгий час перебувають у центрі уваги філософів, психологів, педагогів. Підтвердження цьому ми знаходимо у працях І. Зязюна, М. Євтуха, В. Кременя, О. Клепікова, І. Кучерявого, С. Сисоєвої, О. Чаплигіна та інших.

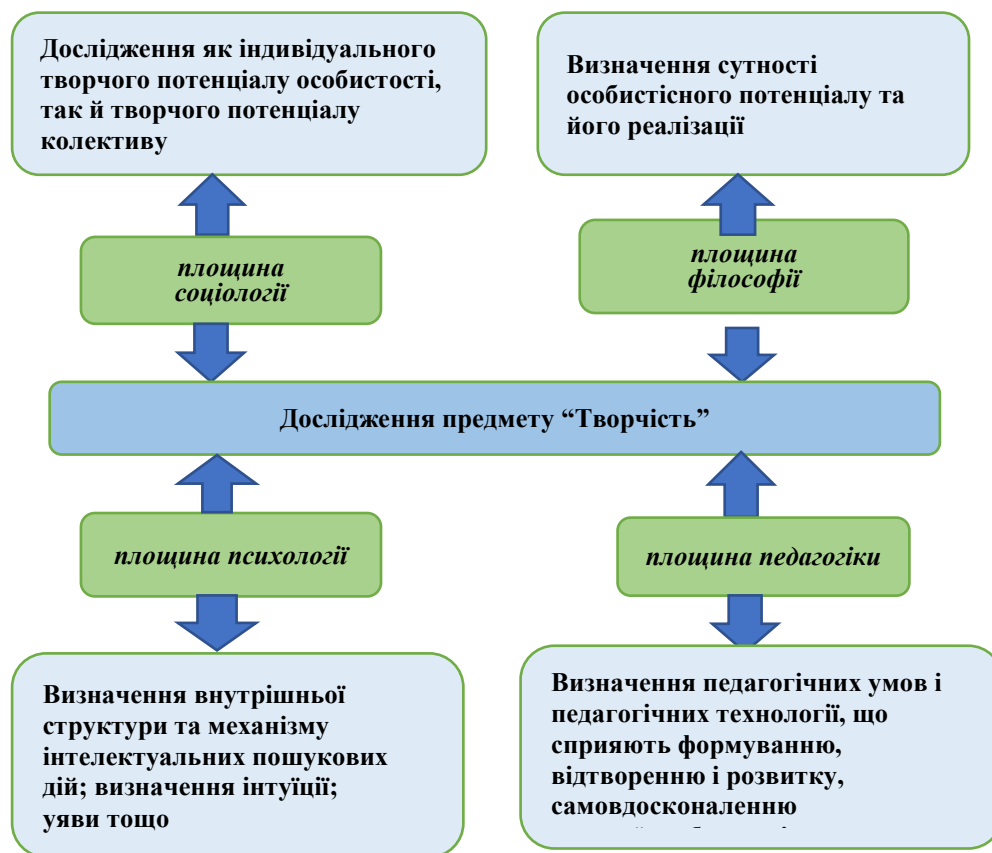

Рис.1 Дослідження предмету "творчість" у площині соціології, філософії, психології та педагогіки

У науковій літературі творчість найчастіше визначається як процес діяльності, результатом якого є видання якісних нових матеріальних й духовних цінностей. У той же час, творчість являє собою здатність людини створювати з матеріальної дійсності на основі дізнання закономірностей об'єктивного світу нову реальність, що задовольняє різноманітні суспільні й особисті потреби (рис. 1).

Тлумачення терміну "творчість" вказує, що творчість – найнезрозуміліший з проявів людської свідомості. Цьому по-

няттю немає вичерпного пояснення. Воно є близьким за змістом до праці, винаходу, але не тотожне до жодного з них. Нам імпонує думка дослідників (О. Заболотної, Р. Гуревича, Г. Луценка, О. Пехота, С. Сисоєвої, І. Шоробури, С. Щудло, Н. Федчишин), які наголошують на тому, що творчість присутня у кожному виді людської діяльності й у кінцевому підсумку визначає її успіх, рівень, новаторський неповторний характер [6].

Система вищої освіти в Україні продовжує оновлення, інтегруючись в

європейський та світовий освітній простір. В Законах України “Про освіту”, “Про вищу освіту”, Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2021-2025 рр., до 2030 року визначений комплекс заходів щодо забезпечення пріоритетного розвитку освіти в Україні, стрижнем якого є підготовка “якісних”, тобто висококваліфікованих кадрів, професійна компетентність, яких має відповідати світовим стандартам [6,7].

Тільки аналіз останніх Міжнародних науково-практичних конференцій (травень-серпень 2022 р., секція “Педагогічні науки”) дозволяє констатувати, що питання якісної підготовки майбутніх фахівців мають широкий спектр [1,7,9,10 та інші].

Професійна робота педагогів є однією з ключових детермінант не тільки

успіхів здобувачів освіти у навчанні, а й їхнього впливу на соціальний і економічний розвиток майбутньої Європи. Розглядаючи вчителів, педагогів, викладачів як основних агентів впровадження європейської стратегії розвитку освіти, європейські інституції проголосили педагогічну освіту однією з основ європейської соціальної моделі [7].

Виконуючи завдання, поставлені у нашому дослідженні, в контексті формування творчих педагогів-лідерів ми проаналізували систему вищої педагогічної освіти європейських країн північного регіону а саме: Ірландії, Великобританії, Данії, Норвегії, Швеції, Фінляндії, Латвії, Литви та Естонії, результати якого представлено у табл. 1.

Таблиця 1

Основні положення функціонування педагогічної освіти Європейських країн північного регіону

Питання	Характеристика питання у Європейській країні північного регіону
1.1. Система вищої педагогічної освіти Ірландії	<p>Вона охоплює три основні взаємопов'язані аспекти педагогічної освіти, зокрема:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Початкова педагогічна підготовка (Initial teacher education) передбачає отримання основних ґрунтовних знань для здобуття кваліфікації вчителя й охоплює період навчання у педагогічному закладі. 2. Початкова професійна педагогічна діяльність (Induction), запроваджена як програмний компонент педагогічної освіти, зорієнтований на молодого кваліфікованого вчителя (newly qualified teacher), і охоплює перший рік професійної діяльності дипломованого педагога. 3. Безперервний професійний розвиток (Incareer development), орієнтований на забезпечення освіти протягом життя і націлений на удосконалення педагогічної майстерності вчителя впродовж його професійної діяльності [4, с. 19]
1.2. Провідні напрями функціонування вищої педагогічної освіти Ірландії	<p>Університети пропонують програми для отримання ступеня бакалавра, магістра або доктора і широкий спектр дисциплін для вивчення. Окрім цього, пропонуються також програми подальшого і дистанційного навчання. Серед програм, які вивчаються на третьому рівні в Ірландії, можна зазначити такі:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Однорічний сертифікат (One-Year Certificate). Навчання – 1 рік. 2. Національний сертифікат (National Certificate). Навчання – 2 роки. 3. Національний диплом (National Diploma). Навчання – 3 роки або 1 рік після одержання National Certificate. 4. Ступінь бакалавра (Bachelors Degree). Навчання – 3-4 роки. 5. Диплом спеціаліста (Graduate Diploma). Навчання – 1 рік. 6. Ступінь магістра (Masters Degree). Навчання – 1-2 роки. 7. Ступінь доктора (Doctorate – PhD). Навчання – мінімум 3 роки. <p>Тривалість курсів на отримання певних ступенів залежить від факультету і спеціальності. Ступінь магістра можна отримати тільки здійснивши науково-дослідну роботу або шляхом проходження програм магістратури, які включають навчальні програми і дослідження. Навчання триває 1-3 років після отримання ступеня бакалавра. Докторантура (PhD) може бути й одразу після здобутого звання бакалавра або після магістерської програми. Тривалість навчання коливається від трьох до чотирьох років і включає роботу над дисертацією.</p> <p>Окрему ланку педагогічної освіти становлять коледжі. Завдання педагогічних коледжів полягає у підготовці вчителів початкової школи. Коледжі пропонують денні курси програм, розрахованих на три роки, після закінчення яких присвоюється ступінь бакалавра (B.Ed.) у сфері освіти, це визнана кваліфікація для вчителів початкової школи. Деякі педагогічні коледжі пропонують також отримання вченого ступеня з гуманітарних наук і мистецтв [3, с. 24–26].</p>

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Продовження таблиці 1

<p>2.1. Система вищої педагогічної освіти Великобританії</p>	<p>Підготовка вчителів у Великобританії здійснюється в університетах, але більше 50% часу студенти проводять у школах, з якими укладені угоди про партнерство. Провідними шляхами професійної підготовки вчителів є [5, с. 76–77]:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) 3-4-річне навчання у педагогічному коледжі на бакалаврській програмі “Бакалавр педагогіки” (Bachelor of Education); 2) університетська однорічна програма професійної підготовки вчителів (PGCE) на базі 3-річної університетської бакалаврської освіти; 3) з 2014 року діє програма підготовки вчителів на базі школи (a school-based teacher education consortium), відповідно до якої там здійснюється професійна підготовка педагогів (теоретична, практична): викладачі університетів приходять до школи і ведуть свої курси. За цією програмою працюють 60% педагогічних програм країни.
<p>2.2. Провідні напрями функціонування вищої педагогічної освіти Великобританії</p>	<p>2016 року відбувся повний перехід професійної підготовки педагогів початкової школи на таку форму:</p> <ul style="list-style-type: none"> • прискорена програма підготовки (fast-track graduate entry), що функціонує як альтернативна, надаючи можливість випускникам університету, які мають бажання працювати вчителями, пройти практичну підготовку в школі й отримати кваліфікацію вчителя; • гнучкі курси на базі бакалаврської освіти (flexible postgraduate courses): будуються з урахуванням індивідуальних потреб кожного з учасників. Особи, що вже мають досвід роботи у школі, наприклад, здобутий за кордоном, можуть підтвердити його через визнання кваліфікації. Всі педагоги повинні пройти “інтернатуру” – рік стажування в школі (без “інтернатури” кваліфікаційне свідоцтво отримати не можливо) [3, с. 14–16].
<p>3.1. Система вищої педагогічної освіти Данії</p>	<p>Педагогічна освіта сучасної Данії є багатоступеневою системою, яка містить один вступний рівень допрофесійної освіти і три основні рівні:</p> <ul style="list-style-type: none"> – вступний – профорієнтаційний рівень (вища ланка середньої освіти); – перший – базовий рівень, (бакалаврат), який надає професійну підготовку з педагогічною орієнтацією, зокрема бакалавра професіонала з кваліфікацією “учитель середньої школи” (4 роки). Кваліфікація бакалавра-професіонала, що відповідає 240 кредитам за європейською кредитно-трансферною системою (ECTS). – Цей ступінь можна здобути і в університеті, який присуджує ступінь бакалавра педагогіки (BEd) (тривалість – 3+2 роки, причому має ширший обсяг академічних знань студентів у сфері гуманітарних та природничих наук). – третій – науковий рівень чи рівень фундаментального наукового дослідження (докторантура) (3 роки), після завершення якого присуджується ступінь доктора філософії (PhD) чи доктора педагогіки (DEd) [3, с. 20–22].
<p>3.2. Провідні напрями функціонування вищої педагогічної освіти Данії</p>	<p>Різні рівні педагогічної освіти вчителя мають завершений цикл із відповідною атестацією. Освіта вчителя Данії не закінчується підготовкою у вищих навчальних закладах. Вона організована таким чином, щоб через курси підвищення кваліфікації постійно задовольняти швидкозмінні освітні його потреби в оновленні знань та розвитку компетентностей, на всіх рівнях його професійної діяльності [8].</p>
<p>4.1. Система вищої педагогічної освіти Королівства Норвегії</p>	<p>В загальному вигляді система вищої освіти Королівства Норвегії поділяється на: університети, які фокусують свою діяльність на теоретичних дисциплінах (мистецтва, гуманітарних, природничих наук). Підготовка бакалавра (3 роки), магістра (5 років) і доктора філософії (8 років); університетські коледжі, які надають широкий спектр освітніх послуг із підготовки спеціалістів освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр, серед яких є такі, що надають можливість студенту оволодіти професією вчителя.</p>
<p>4.2. Провідні напрями функціонування вищої педагогічної освіти Королівства Норвегії</p>	<p>Визначальним у процесі підготовки майбутніх учителів у Норвегії є діяльнісний підхід, який поглиблює практичну підготовку для тих, хто самостійно готує себе до різнобічної педагогічної діяльності, забезпечуючи трансформацію теоретичних знань у практичні знання, вміння і навички зі спеціальності.</p> <p>Для реалізації діяльнісного підходу педагоги норвезьких педагогічних коледжів і університетів керуються <i>принципами</i>, що насамперед мотивують активність студента в освоєнні теоретичного і практичного матеріалу, а саме:</p> <ul style="list-style-type: none"> • принцип включення особистості в значущу діяльність, • принцип визнання права шукати свій власний шлях самовираження, • принцип активності людини, яка навчається, у самостійному пошуку нового знання, • принцип віри в позитивний потенціал студента. <p>Вони реалізуються в концепції безперервної освіти, суть якої полягає в тому, щоб побудувати багатоступінчасту, різноманітну систему освіти, що дозволяє задовольняти освітні, професійні потреби людини на будь-якому відрізку її життєвого шляху. Важливою частиною навчальної програми з підготовки майбутніх учителів є педагогічна практика, яка спрямована на отримання студентами практичного педагогічного досвіду [2, с. 105].</p>

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ
МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ**

Продовження таблиці 1

5.1. Система вищої педагогічної освіти Швеції	<p>У шведській системі оцінювання здійснюється у “кредитах”: 1 шведський кредит відповідає 1 тижню занять. Після закінчення одного семестру, за умови успішного складання іспитів, студенти отримують 20 кредитів, що дорівнює 30 кредитам європейської системи оцінювання. Зазвичай за семестр студенти вивчають 3-4 предмети. Після того, як студент набере 120 кредитів, що відповідає двом повним рокам навчання, він може претендувати на отримання найнижчого свідчення про вищу педагогічну освіту – Hgskoleexamen.</p> <p>Перший учений ступінь бакалавра, Kandidatexamen, присвоюється після 180 кредитів або 3-х років навчання.</p> <p>Три роки навчання – це так званий основний рівень, grundnive. Наступний просунутий рівень, avancerad nive.</p> <p>Ступінь магістра, Magisterexamen, присуджується після одного року навчання на просунутому рівні. Через два роки студент отримує ступінь майстра, Masterexamen. Після просунутого рівня слідує третій, дослідницький рівень, forskarnive.</p> <p>Два роки навчання на дослідницькому рівні дозволяють претенденту отримати ступінь ліценціата, Licentiatexamen, а чотири роки – ступінь доктора, Doktorexamen.</p> <p>Після чотирьох років від захисту докторської дисертації, якщо доктор успішно працює і має наукові публікації, йому може бути присуджено звання доцента [11].</p>
5.2. Провідні напрями функціонування вищої педагогічної освіти Швеції	<p>Швеція є одним із лідерів у сфері інновацій у системі вищої освіти. Реформи стосуються організації навчального процесу та принципів організації професійної підготовки студентів, а також зміцнення соціального статусу вчителя і викладача.</p> <p>Головне завдання вищої школи – сформувати практичні навички і вміння застосувати набуті знання на практиці. Вища освіта у Швеції є абсолютно безкоштовною. Студент може взяти кредит під час навчання. Поділу на факультети не існує. Студенти приймаються на певну програму, яка включає в себе список обов’язкових курсів. Крім обов’язкових курсів студент повинен прослухати і здати певну кількість курсів за вибором. Кожному курсу відповідає певна кількість кредитів.</p>
6.1. Система вищої педагогічної освіти Фінляндії	<p>Першим етапом педагогічної кар’єри студента є ступінь бакалавра, при наборі 180 ECTS-кредитів. Другим – ступінь магістра при наборі 120 ECTS-кредитів. До викладання у школах допускаються тільки студенти, які здобули магістерський ступінь.</p> <p>Студенти проходять основні або базові курси дисциплін, проміжні та курси підвищеного рівня з профілюючої спеціальності, що у сумі становить 120 ECTS-кредитів, а також базові та проміжні курси з додатковою спеціальністю – 60 ECTS-кредитів. Повний ступінь бакалавра та магістра із загальною сумою 300 ECTS-кредитів досягається через п’ять років.</p> <p>У фінській академічній навчальній програмі студента кожна спеціальність або дисципліна складається з трьох рівнів: загального, проміжного, поглибленого та включає чотири основні складові, а саме: основне навчання, предметне навчання, ІКТ навчання та вище педагогічне навчання [3, с. 62–65].</p>
6.2. Провідні напрями функціонування вищої педагогічної освіти Фінляндії	<p>Провідними принципами Фінської системи підготовки педагогічних кадрів є: індивідуалізація і диференціація у підготовці вчителів початкової школи, довіра і рівноправність, автономія університетів, реалізація програми інтернаціоналізації вищої та педагогічної освіти, система самоуправління без інспекторів, творчість та незалежність педагогічної професії, гнучкість куррікулуму, креативність у навчанні, професіоналізм викладачів та майбутніх учителів, взаємна довіра у суспільстві.</p> <p>Головні ідеї Фінляндії щодо підготовки майбутнього вчителя:</p> <ul style="list-style-type: none"> • здатність мислити і діяти на основі теоретичних знань та наукового дослідження; • обґрунтовувати педагогічні рішення за допомогою формальних і системних аргументів; • використовувати практико-орієнтовний компонент; • безперервну підготовку та тренінги; • рівність у можливості навчання та підтримка додатковим фінансуванням.
7.1. Система вищої педагогічної освіти Естонії	<p>Вища освіта Естонії здійснюється у 37 вищих навчальних закладах, з яких 10 мають університетський статус. Навчання можна закінчити після отримання диплому чи продовжувати навчатися на 3-рівневих післядипломних студіях. Можна закінчити ліцейські студії, магістерські чи докторські.</p>

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Продовження таблиці 1

7.2. Провідні напрями функціонування вищої педагогічної освіти Естонії	Оскільки естонські навчальні програми відповідають міжнародним стандартам, то і дипломи закінчення ЗВО визнаються за кордоном. Навчатися можна в університетах чи у вищих професійних школах. Дипломи про таку освіту відповідають ліцейському дипломові, дають можливість отримати ступінь магістра в університеті [8, с. 62]. Останні роблять акцент на практику, яка насамперед спрямована на отримання студентами практичного педагогічного досвіду, розвиток необхідних професійно важливих якостей сучасного педагога.
8.1. Система вищої педагогічної освіти Латвії	Система вищої освіти Латвії пропонує три рівні програм із здобуття педагогічної освіти – бакалаврські, магістерські та навчання у докторантурі. Вищі навчальні заклади присуджують своїм випускникам вчені ступені або кваліфікацію фахівців у професійних галузях [5, с. 445-447]. Вищу педагогічну освіту можна отримати в коледжі – освітній установі вищого ступеня, яка реалізує програми вищої освіти «неуніверситетського типу», в основному орієнтовані на отримання професійних знань і умінь. Тривалість навчання – 2-3 роки. Коледжі можуть підпорядковуватися вищому навчальному закладу, а також функціонувати як незалежні установи. Вищу освіту можна отримати і у вищій школі – освітній установі вищого рівня, що здійснює програми академічної та професійної педагогічної освіти, що дають право на здобуття вченого ступеня бакалавра через 3-4 роки, що переважно означає захист дипломної роботи. Після отримання ступеня бакалавра навчання можна продовжити в магістратурі. Випускники магістратури також повинні захистити дисертацію. Ступінь магістра (1/2 роки навчання після закінчення бакалаврської програми) дає право продовжувати навчання в докторантурі, яка триває 3-4 роки. Докторантури існують як при вищих навчальних закладах, так і при деяких дослідних інститутах. Вчений ступінь доктора наук присуджується після закінчення трьох-або чотирирічної програми навчання і публічного захисту дисертації [5, с.446].
8.2. Провідні напрями функціонування вищої педагогічної освіти Латвії	У 2013 році з метою вирішення існуючої проблеми нестачі місць у дитячих садках, Міністерство соціального забезпечення Латвії розробило Положення, згідно з якими, проходячи 40-годинне навчання, кожен, хто не порушив Закон про захист прав дітей або не здійснив кримінальний злочин, може стати вихователем або нянею, отримуючи 132 євро на місяць від держави. Вищу освіту забезпечують в основному незалежні державні та приватні вищі навчальні заклади. Всі акредитовані вищі навчальні заклади управляються автономно. З метою підвищення якості освіти, яка розглядається як мета освітніх реформ у країні, відбувається зміни щодо підготовки вчителів (підвищення заробітної плати та якості праці) середньої освіти (запровадження стандартів для навчальних предметів, оновлення змісту дисциплін, запровадження інтегрованих курсів, запровадження ІКТ, реформування моделі мовної освіти, розбудова системи контролю за діяльністю освітніх інституцій), професійної (запровадження централізованого іспиту для отримання професійних кваліфікацій) та вищої освіти (узгодження з параметрами ЄС) [6, с.173].
9.1. Система вищої педагогічної освіти Литви	У Литві існують вищі школи теоретичного (університети) та практичного спрямування (коледжі). У процесі вибору абітурієнтів враховуються ступені, які вже одержані. Навчання відбувається за кредитно-модульною системою. Ліцейське навчання триває 4 роки. На цій базі можна продовжити навчання ще на 2 роки і отримати диплом із професійною кваліфікацією (наприклад, диплом вчителя), а також ступінь магістра. Наступний етап здобуття вищої педагогічної освіти та наукового ступеня – докторантура [8, с. 94].
8.2. Провідні напрями функціонування вищої педагогічної освіти Литви	Уніфікація національних параметрів зі стандартами, переструктурування навчальних програм, запровадження механізмів забезпечення якості студентів та педагогів [5, с.452-453].

Отримані результати проведеного дослідження, дозволяють визначити спектр пріоритетів, що можуть бути ре-комендованими для впровадження у віт-

чизняну систему підготовки майбутніх творчих педагогів лідерів із метою її вдосконалення, адаптації до вимог загальноєвропейського освітнього простору, а саме:

– можливість здобуття якісної освіти для кожної людини незалежно від її економічного становища, віку, статі та місця проживання;

– відповідність вітчизняної освіти світовим стандартам і вимогам;

– забезпечення підтримки навчання кращої молоді в найбільш авторитетних навчальних закладах не лише України, а й світу для отримання сучасного рівня освіти та використання своїх знань для розвитку держави;

– надання знань, навичок і компетенцій, необхідних для відповідальних громадян, які знають свої права й обов'язки, здатні до успішної професійної діяльності.

Висновки з даного дослідження та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Професійна робота педагогів є однією з ключових детермінант не тільки успіхів здобувачів освіти у навчанні, а й їхнього впливу на соціальний й економічний розвиток майбутньої Європи. Розглядаючи вчителів, педагогів, викладачів як основних агентів впрова-

дження європейської стратегії розвитку освіти, європейські інституції проголосили педагогічну освіту однією з основ європейської соціальної моделі. У Північній Європі створені та продовжують створюватись різні моделі професійної підготовки педагогічних кадрів, головна мета яких – підвищення якості підготовки педагогічних кадрів, формування у них потреби в постійній неперервній освіті, оволодіння ними необхідних компетентностей та досягнення високої якості освітньої діяльності.

Входження України до цивілізованого світового співтовариства неможливе без реформи національної системи вищої освіти. Впровадження у вітчизняну систему підготовки майбутніх творчих педагогів-лідерів в умовах закладів вищої освіти України визначеної системи пріоритетів, сприятиме вдосконаленню професійної підготовки педагогічних кадрів, формування “якісного” педагога-лідера, підвищення якості його підготовки, спрямованої на збереження мобільності, працевлаштування випускників на внутрішньому та зовнішньому ринках праці в умовах високої конкурентності.

Список літератури

1. Євразійські наукові дискусії: матеріали 7-ї Міжнародної науково-практичної конференції. – Барселона, Іспанія: Видавництво Barca Academy. – 2022. – [електронний рерурс]. – Режим доступу: <https://sci-conf.com.ua/iv-mezhdu-narodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-eurasian-scientific-discussions-1-3.08.2022-goda-barselona-ispaniya-arhiv/>

2. Жерноклеєв І. В. Основи сучасного розвитку вищої педагогічної освіти в Королівстві Норвегія / І. В. Жерноклеєв // Педагогічний альманах. – 2014. – Вип. 23. – С. 104 – 110

3. Зарубіжний досвід професійної підготовки педагогів / Н. М. Авшенюк, Л.

М. Дяченко, К. В. Котун, М. М. Марусинець, О. І. Огієнко, О. В. Сулима, Н. О. Постригач // Аналітичні матеріали. – Київ: ДКС “Центр”. – 2017. – С. 83

4. Запорожченко Ю. Г. Система освіти в Ірландії: методичні рекомендації до курсу “Порівняльний аналіз освітніх систем” / Ю. Г. Запорожченко. – К.: КНУ імені Тараса Шевченка. – 2007. – С. 45

5. Енциклопедія освіти / Акад. пед. Наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К.:Юрінком Інтер. – 2008. – С. 1040

6. Ігнатюк О. А. Формування готовності майбутнього інженера до професійного самовдосконалення: теорія і практика / О. А. Ігнатюк // Монографія. – Харків: НТУ “ХПІ”. – 2009. – С. 432

7. Романовський О., Ігнатюк О. Вимоги ринку праці та ключові тенденції

формування “якісного” майбутнього фахівця другого та третього рівня підготовки спеціальності 011 “Освітні, педагогічні науки” / О. Романовський, О. Ігнатюк // Теорія і практика управління соціальними системами. Фахове видання України. – Харків. – 2022. – № 1. – С. 3 – 16. – [електронний рерурс]. – Режим доступу: <http://tipus.khpi.edu.ua/>

8. Сисоєва С. О., Кристопчук Т. Є. Освітні системи країн Європейського Союзу: загальна характеристика / С. О. Сисоєва, Т. Є. Кристопчук // Навчальний посібник. Київський університет імені Бориса Грінченка. – Рівне: Овід. – 2012. – С. 352

9. Сучасна наука: інновації та перспективи: матеріали 8-ї Міжнародної науково-практичної конференції. – Швеція, Стокгольм: Публікація SSPG. – 2022. – [електронний рерурс]. – Режим доступу: <https://sci-conf.com.ua/viii-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-modern-science-innovations-and-prospects-1-3-maya-2022-goda-stokgolm-shvetsiya-arhiv/>

10. Сучасні наукові дослідження: досягнення, інновації та перспективи розвитку: матеріали 13-ї Міжнародної науково-практичної конференції. – Берлін, Німеччина: Видавництво MDPС. – 2022. – [електронний рерурс]. – Режим доступу: <https://sci-conf.com.ua/xiii-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-modern-scientific-research-achievements-innovations-and-development-prospects-19-21iyunya-2022-goda-berlin-germaniya-arhiv/>

11. Шмотіна О. В. Шведська модель освіти / О. В. Шмотіна // Технології педагогічної освіти. Науковий вісник МДУ ім. В.О. Сухомлинського. – Випуск 1.33. Педагогічні науки. – С. 124 – 127. – [електронний рерурс]. – Режим доступу: <http://mdu.edu.ua>

References:

1. “Eurasian Scientific Discussions: Proceedings of the 7th International Scien-

tific and Practical Conference” (2022), Barselona, Ispaniia: Vydavnytstvo Barca Academy, available at: <https://sci-conf.com.ua/iv-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-eurasian-scientific-discussions-1-3.08.2022-goda-barselona-ispaniya-arhiv/>

2. Zhernoklieiev, I. V. (2014), “Fundamentals of modern development of higher pedagogical education in the Kingdom of Norway”, Pedagogical almanac, vyp. 23, pp. 104 – 110

3. “Foreign experience of professional training of teachers” (2017), Avsheniuk N. M., Diachenko L. M., Kotun K. V., Marusynets M. M., Ohienko O. I., Sulyma O.V., Postryhach N. O., Analytical materials, Kyiv: DKS “Tsentr”, p. 83

4. Zaporozhchenko, Yu. H. (2007), “Education system in Ireland: methodical recommendations for the course “Comparative analysis of educational systems””, K.: KNU imeni Tarasa Shevchenka, p. 45

5. “Encyclopedia of education” (2008), Akad. ped. Nauk Ukrainy; holovnyi red. V. H. Kremen, K. Iurinkom Inter, p. 1040

6. Ihnatiuk, O. A. (2009), “Formation of future engineer's readiness for professional self-improvement: theory and practice”, Monograph, Kharkiv: NTU “KhPI”, p. 432

7. Romanovskyi, O., Ihnatiuk, O. (2022), “Labor market requirements and key trends in the formation of a “quality” future specialist of the second and third level of training in specialty 011 “Educational, pedagogical sciences””, Theory and practice of social systems management. Professional edition of Ukraine, Kharkiv, no. 1, p. 3 – 16, available at:<http://tipus.khpi.edu.ua/>

8. Sysoieva, S. O., Krystopchuk, T. Ie. (2012), “Educational systems of the European Union countries: general characteristics”, Navchalnyi posibnyk; Kyivskiy universytet imeni Borysa Hrinchenka, Rivne: Ovid, p. 352

9. “Modern science: innovations and prospects: materials of the 8th International Scientific and Practical Conference” (2022), Shvetsiia, Stockholm: Publikatsiia SSPG,